

1

પ્રહેલિકા:

વૃક્ષાગ્રવાસી ન ચ પક્ષિરાજઃ ત્રિનેત્રધારી ન ચ શૂલપાણિઃ ।
 ત્વગ્વસ્ત્રધારી ન ચ સિદ્ધયોગી જલં ચ બિભ્રન્ન ઘટો ન મેઘઃ ॥ ૧ ॥
 નરનારીસમુત્પન્ના સા સ્ત્રી દેહવિવર્જિતા ।
 અમુખી કુરુતે શબ્દં જાતમાત્રા વિનશ્યતિ ॥ ૨ ॥
 કૃષ્ણમુખી ન માર્જારી દ્વિજિહ્વા ન ચ સર્પિણી ।
 પન્થભર્ત્રી ન પાન્થાલી યો જાનાતિ સઃ પણ્ડિતઃ ॥ ૩ ॥
 દન્તૈર્હીનઃ શિલાભક્ષી નિર્જીવો બહુભાષકઃ ।
 ગુણસ્યૂતિસમૃદ્ધોઽપિ પરપાદેન ગચ્છતિ ॥ ૪ ॥
 કસ્તૂરી જાયતે કસ્માત્ કો હન્તિ કરિણાં કુલમ્ ।
 કિં કુર્યાત્ કાતરો યુદ્ધે મૃગાત્ સિંહઃ પલાયનમ્ ॥ ૫ ॥

ટિપ્પણી

વૃક્ષ-અગ્ર-વાસી વૃક્ષની ટોચ પર રહેનાર પક્ષિરાજઃ પક્ષીઓનો રાજા, ગરુડ શૂલપાણિઃ હાથમાં ત્રિશૂલ ધારણ કરનાર, ભગવાન શંકર ત્વગ્-વસ્ત્રધારી છાલનાં વસ્ત્ર ધારણ કરનાર બિભ્રન્ ધારણ કરનાર દેહવિવર્જિતા દેહ વિનાની જાતમાત્રા જન્મતાની સાથે જ માર્જારી બિલાડી જિહ્વા જીભ પન્થભર્ત્રી પતિ શિલા પથ્થર પાદઃ પગ ગુણસ્યૂતિસમૃદ્ધઃ અપિ દોરીની સિલાઈથી ભરપૂર હોવા છતાં કરિણામ્ હાથીઓનું કાતરઃ કાયર

સ્વાધ્યાયઃ

1. કૌંસમાંથી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરી પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

- (1) વૃક્ષાગ્રવાસી કઃ અસ્તિ ? (લેખની, નારિકેલઃ)
- (2) કા સ્ત્રી દેહવિવર્જિતા અસ્તિ ? (છોટિકા, લેખની)
- (3) કા કૃષ્ણમુખી અસ્તિ ? (છોટિકા, લેખની)
- (4) કઃ પરપાદેન ગચ્છતિ ? (નારિકેલઃ, પાદરક્ષઃ)
- (5) કસ્તૂરી કસ્માત્ જાયતે ? (સિંહાત્, મૃગાત્)

2. યોગ્ય જોડકાં જોડો :

ક	ખ
(1) ત્રિનેત્રધારી	(1) છોટિકા
(2) નરનારીસમુત્પન્ના	(2) પાંચાલી
(3) પંચભર્ત્રી	(3) પલાયનં કરોતિ
(4) શિલાભક્ષી	(4) નારિકેલ:
(5) કાતર: યુદ્ધે	(5) લેખની
	(6) પાદરક્ષ:

3. નીચેના ઉદાહરણ મુજબ અન્ય શબ્દો બનાવો :

ઉદાહરણ : વૃક્ષવાસી - વનવાસી, ગૃહવાસી, સ્વર્ગવાસી

શૂલપાણિ: - _____, _____, _____
ત્રિનેત્રધારી - _____, _____, _____
શિલાભક્ષી - _____, _____, _____
દન્તહીન: - _____, _____, _____

4. નીચેની પંક્તિઓનું ઉદાહરણમાં દર્શાવ્યા મુજબ અસ્તિ, નાસ્તિનો ઉપયોગ કરી લેખન કરો :

(1) વૃક્ષાગ્રવાસી ન ચ પક્ષિરાજ: - વૃક્ષાગ્રવાસી અસ્તિ કિન્તુ પક્ષિરાજ: નાસ્તિ ।
(2) ત્રિનેત્રધારી ન ચ શૂલપાણિ: - _____
(3) ત્વગ્વસ્ત્રધારી ન ચ સિદ્ધયોગી - _____
(4) કૃષ્ણમુખી ન માર્જારી - _____
(5) દ્વિજિહ્વા ન ચ સર્પિણી - _____
(6) પંચભર્ત્રી ન પાંચાલી - _____

5. આવી અન્ય પ્રહેલિકાઓ કે જે તમારા વિસ્તારમાં બોલાતી હોય તે શોધો અને વર્ગમાં કહો.

